Gijzelingsactie in de Applestore en de Wet open overheid (Woo)

Op 22 februari 2022 vond een gijzelingsactie plaats in de Apple Store op het Leidseplein in Amsterdam. Een gewapende man hield een klant gegijzeld en vier anderen verstopten zich in een bezemkast. Na vijf uur wist de politie de gijzeling te beëindigen.
Door een **Woo-verzoek** van de *Telegraaf* is het verloop van de gijzeling en de nasleep ervan na te lezen in de openbaar gemaakte stukken op Open Amsterdam (open.amsterdam).

Het hele artikel vind je hier: Gijzeling in de Apple Store - Stadsarchief Amsterdam

1. **Wat is de Wet open overheid (Woo)?**

- **Definitie**: De Wet open overheid (Woo) is een wet in Nederland die de toegang tot overheidsinformatie regelt, en als doel heeft om de transparantie van de overheid te vergroten. De Woo heeft de Wet openbaarheid bestuur (Wob) vervangen. Het verschil met de Wob is dat overheidsinstellingen informatie nu ook actief (uit eigen beweging) openbaar maken.
- **Doel van de Woo:** Openbaarheid is belangrijk voor de democratie in ons land en voor het vertrouwen tussen de samenleving en de overheid. Overheidsorganisaties moeten informatie over wat zij doen (en waarom) uit zichzelf geven, of als iemand daarom vraagt. Zo kunnen burgers, maar ook bijvoorbeeld Kamerleden of journalisten, de overheid controleren. Een open overheid staat ook open voor wat er beter kan. Door het openbaar maken van informatie weten burgers waarom de overheid sommige keuzes maakt. Het helpt ook een samenleving te bereiken waarin iedereen mee kan doen.

2. **Geschiedenis van de Woo**

- **Ontwikkeling van de wet**: Bespreek de overgang van de Wob naar de Woo. De Wob werd vaak bekritiseerd omdat deze te beperkt zou zijn en het proces van het verkrijgen van informatie te traag en te omslachtig was.
- **Reden voor de verandering**: De Woo is geïntroduceerd om een cultuur van openheid bij de overheid te bevorderen en om de toegankelijkheid van informatie te vergroten, bijvoorbeeld door verplichtingen om proactief (uit eigen beweging) meer informatie openbaar te maken.

3. **Belangrijkste kenmerken van de Woo**

- **Proactieve openbaarmaking**: De Woo verplicht overheden om bepaalde informatie uit eigen beweging openbaar te maken, zonder dat burgers daar eerst om hoeven te vragen.
- **Reikwijdte van de wet**: Welke overheidsinstanties vallen onder de Woo? Dit zijn niet alleen ministeries en gemeenten, maar ook semipublieke instellingen zoals zorg- en onderwijsinstellingen.
- **Informatieverzoeken**: Burgers kunnen via de Woo verzoeken om informatie indienen. Dit proces wordt uitgelegd, inclusief de termijnen waarbinnen de overheid moet reageren en de uitzonderingen op openbaarmaking (bijv. privacy of staatsveiligheid).

4. **Hoe werkt de Woo in de praktijk?**

- **Informatie aanvragen**: Wat gebeurt er wanneer een burger of journalist een Woo-verzoek indient? Bespreek de procedures en eventuele uitdagingen, zoals bureaucratie of het weigeren van verzoeken.
- **Uitzonderingen op de openbaarmaking**: Niet alle informatie wordt automatisch vrijgegeven. Wat zijn de wettelijke gronden voor het afwijzen van een Woo-verzoek? Denk aan belangen zoals nationale veiligheid, bedrijfsgeheimen of persoonlijke privacy (de AVG).
- **Voorbeeld Woo-verzoeken**: Zoek naar bekende Woo-verzoeken die in het nieuws zijn gekomen. Dit geeft concrete voorbeelden van hoe de wet in de praktijk werkt en wat de impact ervan kan zijn op de publieke opinie of politieke besluitvorming.

5. **Vergelijking met de Wet openbaarheid van bestuur (Wob)**

- **Verbeteringen ten opzichte van de Wob**: Wat zijn de belangrijkste verschillen tussen de Woo en de Wob? Bespreek bijvoorbeeld de nadruk op proactieve openbaarmaking in de Woo *versus* de reactieve aard van de Wob.
- **Kritiek op de Wob**: Waarom vonden veel mensen dat de Wob niet voldeed? Denk aan trage procedures, misbruik door 'beroeps-Wobbers', en onvoldoende transparantie.

6. **Voor- en nadelen van de Woo**

- **Voordelen**:
  - Grotere transparantie van de overheid.
  - Betere controle van ambtenaren en beleidsmakers.
  - Versterking van de democratische rechten van burgers.
- **Nadelen**:
  - Mogelijke overbelasting van overheidsinstanties door een toename van verzoeken.
  - Kosten en tijdsinvesteringen voor de overheid.
  - Spanningsveld tussen privacy (bijv. van ambtenaren) en transparantie.

7. **Hoe de Woo wordt toegepast in specifieke gevallen**

- **Media en onderzoeksjournalistiek**: Journalisten maken vaak gebruik van de Woo om informatie (openbaar) te krijgen die (nog) niet openbaar is. Je kunt voorbeelden geven van hoe onderzoeksjournalisten Woo-verzoeken hebben gebruikt om misstanden aan het licht te brengen.
- **Burgers en belangengroepen**: Ook burgers en NGO's gebruiken de Woo om meer inzicht te krijgen in overheidsbeleid. Zoals op het gebied van milieu, infrastructuur of veiligheid.

8. **Internationale vergelijkingen**

- **Andere landen**: Hoe doet Nederland het in vergelijking met andere landen als het gaat om openbaarheid? Vergelijk bijvoorbeeld met landen als Zweden, dat bekend staat om zijn verregaande openbaarheid, of de Verenigde Staten met hun Freedom of Information Act (FOIA).

9. **Discussie en kritiek op de Woo**

- **Kritiek**: Er is ook kritiek op de Woo. Bijvoorbeeld dat ondanks de intenties van de wet, overheden nog steeds manieren vinden om informatie achter te houden. Sommige critici wijzen erop dat het systeem nog steeds te traag is of dat er misbruik van kan worden gemaakt door 'beroeps-Woo'ers'.
- **Toekomst van de Woo**: Zijn er plannen om de Woo verder te verbeteren of aan te passen? Welke ontwikkelingen zijn er op het gebied van openbaarheid van (overheids)informatie?

10. Conclusie

- **Belang van transparantie**: Waarom is het belangrijk dat overheidsinformatie openbaar is? Wat zijn de voordelen voor de democratie, de burger en de media?
- **Balans tussen openheid en bescherming van belangen**: Hoe kan de overheid openheid waarborgen zonder belangrijke belangen zoals privacy of veiligheid in gevaar te brengen?

11. Tips voor het profielwerkstuk:

- **Interviews**: Overweeg om iemand te interviewen die ervaring heeft met de Woo, zoals een journalist of een ambtenaar.
- **Gebruik van voorbeelden**: Concrete voorbeelden van Woo-verzoeken maken het werkstuk levendiger en laten zien hoe de wet in de praktijk functioneert. (Of dien zelf een Woo-verzoek in)
- **Onderzoek naar actualiteit**: Bekijk recente ontwikkelingen rondom de Woo, zoals nieuwe jurisprudentie of discussies in de politiek.